

Bezstronność podejmowanych czynności

W celu zapewnienia bezstronności jednostka zobowiązana jest w toku postępowania autoryzacyjnego do wykazania swojej niezależności. Według Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej ("*Technical and Scientific Support Organizations Providing Support to Regulatory Functions*", IAEA-TECDOC-1835, Wiedeń 2018, str. 14) niezależność jednostki opiera się na dwóch głównych filarach: swobodzie stosowania podejścia naukowego, wolnego od jakichkolwiek innych wpływów oraz unikania konfliktu interesów.

Przez swobodę podejścia naukowego ("*Use of External Experts by the Regulatory Body*", IAEA, GSG-4, Wiedeń 2013, str. 11) należy rozumieć podejmowanie działań adekwatnych do postawionego zadania, wyczerpujących konieczne metody oraz angażujących niezbędne środki techniczne, zgodnie z aktualnym stanem wiedzy w danej dziedzinie. Bezstronność czynności związanych z wnioskowanym zakresem autoryzacji oznacza również, że uzyskane rezultaty muszą być obiektywne w rozumieniu przyjętym w naukach ścisłych i technicznych, tzn. co do meritum muszą one gwarantować powtarzalność wyników tj. otrzymanie bardzo zbliżonych wyników przez inny, niezależny zespół ekspercki z tej samej dziedziny.

Potencjalny konflikt interesów, który może wpływać na bezstronne przeprowadzanie czynności związanych z wnioskowanym zakresem ("*Organization, Management and Staffing of the Regulatory Body for Safety Organization*" IAEA, GSG-12 Wiedeń 2018, punkt I.21 załącznika 1), zachodzi w przypadku, gdy:

- dane laboratorium lub organizacja ekspercka zapewnia wsparcie dozorowi jądrowemu oraz w tym samym, albo ściśle powiązonym zakresie, jednostce organizacyjnej (dalej: wnioskodawcy), która złożyła lub zamierza złożyć wniosek o wydanie zezwolenia na budowę, rozruch, eksploatację lub likwidację elektrowni jądrowej, projektantowi technologii jądrowej albo operatorowi elektrowni jądrowej;
- istnieje powiązanie finansowe (np. poprzez akcjonariusza lub finansowanie) między danym laboratorium lub organizacją ekspercką a przemysłem jądrowym (np. wnioskodawcą);
- dane laboratorium lub organizacja ekspercka jest częścią lub jest ściśle powiązane z organizacją, która promuje lub lobbuje w sprawie określonej technologii jądrowej;
- może nastąpić konflikt interesów narodowych lub handlowych;
- dane laboratorium lub organizacja ekspercka jest zaangażowana w badania i działania rozwojowe we współpracy z innymi stronami zaangażowanymi w licencjonowanie elektrowni jądrowej.

Uzyskanie autoryzacji Prezesa PAA nie oznacza, że w przyszłości niemożliwa będzie współpraca organizacji eksperckiej z przedstawicielami przemysłu jądrowego (np. wnioskodawcą). Jednakże, taka okoliczność powinna być brana pod uwagę przy analizie potencjalnych konfliktów interesów w toku opracowywania mechanizmów zapewniających bezstronność organizacji eksperckiej posiadającej autoryzację Prezesa PAA.

Ponadto, w przypadku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, jednym z warunków udziału w postępowaniu będzie spełnienie warunku w postaci bezstronnej realizacji przedmiotu zamówienia.

Przykłady konfliktu interesu:

1. Wydział analiz instytutu N1 wykonał obliczenia awarii A2 dla reaktora R900 dla firmy F3, która eksploatuje ten reaktor, a następnie wyraził zainteresowanie wykonaniem obliczeń awarii A1 dla tego samego reaktora dla organów dozoru jądowego.
2. Firma T5 zajmująca się automatyką jest warszawską filią koncernu energetycznego S7. Posiada autoryzację Prezesa PAA i przystąpiła do przetargu na wykonanie oceny systemu automatyki reaktora R950 firmy S7.

Metody wykazania bezstronności

Dla potwierdzenia intencji bezstronnego przeprowadzenia czynności związanych z wnioskowanym zakresem autoryzacji należy przedstawić rozwiązanie, umożliwiające wykrycie i uniknięcie konfliktów interesów (tak potencjalnych i rzeczywistych, jak i pozornych), a także wskazujące metody postępowania w przypadku ich zaistnienia. Środki służące powyższemu celowi powinny być udokumentowane i wdrożone w laboratorium lub jednostce eksperckiej wnioskującej o autoryzację np. w formie procedur lub odpowiednich zapisów w programie zapewnienia jakości albo polityce lub statucie jednostki.

Przykładowa procedura w danym instytucie może np. uwzględniać konieczność wykonywania obliczeń sprawdzających dany projekt przez inny zespół ludzki i przy pomocy innych narzędzi obliczeniowych niż wykonywane wcześniej w tym samym instytucie obliczenia projektowe.

Przydatne dokumenty

- Wytyczne Międzynarodowej Agencji Atomistyki:
- "Technical and Scientific Support Organizations Providing Support to Regulatory Functions"
<https://www.iaea.org/publications/12267/technical-and-scientific-support-organizations-providing-support-to-regulatory-functions>
- "Use of External Experts by the Regulatory Body "
<https://www.iaea.org/publications/8934/use-of-external-experts-by-the-regulatory-body>
- "Organization, Management and Staffing of the Regulatory Body for Safety Organization"
<https://www.iaea.org/publications/12272/organization-management-and-staffing-of-the-regulatory-body-for-safety>
- Przykład wprowadzonych rozwiązań w celu uniknięcia konfliktów interesów:
https://inis.iaea.org/collection/NCLCollectionStore/_Public/49/053/49053177.pdf